

# 't ROS BIEKE

Een uitgave van de Koninklijke Imkervereniging De Rosse Bie

Jaargang 42 nr.5

september – oktober 2018

Verantw. uitgever : H. Braet

Oude dijk 35

2300 Turnhout

## Inhoud

### AVIB-Nieuws

Wat doen deze maand

Van de Bestuurstafel

Gratis.

Gezegde

Lagere bijensterfte in Vlaanderen ...

Ultrasnelle behandeling tegen wespengifallergie ...

Te noteren :

Ledenvergaderingen

Activiteiten 2018

Bijengif helpt tegen eczeem.

Gezellig kaarslicht.

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Afbeeldingen van bloemen voor bijen :

Sporkenhout (bloei en bessen)

Diervilla lonicera

Heptacodium miconioides

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Overname van artikels is toegestaan mits schriftelijke toelating.

## AVIB-Nieuws

Wat te doen deze maand ? :

:

Varroabehandeling is gestart na het slingeren van de zomerhoning. Voor wie nog niet is begonnen met het voornaamste deel van de bijenhouderij, haast u te starten, anders zal u de gevolgen deze winter ondervinden.

, Augustus is de maand waar de darrenslacht zal beginnen.

Controleer uw kasten op aanwezige voeding, immers de dracht is zo goed als gedaan. De voederperiode komt stilaan naderbij.

Jonge volken constant bijvoederen en zo nodig uitbreiden.

Opletten voor roverij, de opening van de vlieggaten drastisch verkleinen.

**De schutskring rond het Amerikaans vuilbroed te Ekeren is opgeheven.**

Varroabehandeling is gebeurd of nog aan de gang, geacht de manier waarop. Gebruik je het product PolyVar Yellow dan schrijft de fabrikant voor dat je deze vorm van behandelen 9 weken aanhoudt. Let wel! Om resistensie bij de mijten te vermijden kan je dit product niet jaren achtereenvolgend gebruiken.

Inwinteren: Bijvoederen van de bijen. Vooreerst hebben we een raming gemaakt hoeveel voedsel er nog in de kast zit. Dit vult men aan tot ongeveer 13 kg met suikersiroop. Geef deze geleidelijk aan, zodanig dat uiterlijk einde deze maand alles is bijgevoerd. Dit laat de bijen toe het siroop nog te behandelen voor de winter.

Koninginnen vervangen. Deze maand leent zich goed ertoe om jonge moeren in te brengen. Hieronder de link naar onze noorderburen waar een goede beschrijving voorhanden is.

<https://www.bijenhouders.nl/bijenwerk/15-augustus-15-september>

Ook al gemerkt dat de laatste slingerbeurt bijna zwarte honing heeft opgeleverd? De droogte en hitte de voorbije maanden hebben ertoe geleid dat er weinig nectar voorhanden was bij de bloemen. Des te meer werd er door andere insecten meer bladhonig ( honingdauw ) geproduceerd. Een stroperige honing met donkere kleur als gevolg. Het verhaal gaat dat deze zoete lekkernij ook nog eens meer antioxydanten zou bevatten. Het volledige lees je hier...



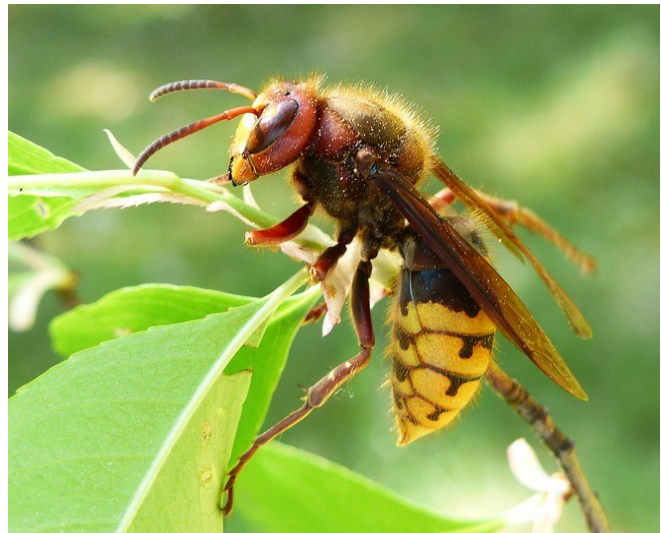
Aziatische hoornaar gespot in Mortsel op 15 augustus Fort 4.

Aziatische hoornaar

het achterlijf is veel donkerder dan bij de

Europese Hoornaar.

En doet meer schade aan de bijen dan de Europese Hoornaar



Europese hoornaar

Meer lezen... <https://www.honeybeevalley.eu/newsflash/de-aziatische-hoornaar-nu-ook-in-provincies-antwerpen-en-limburg>

## **Voorgestelde vervangers voor de verboden neonicotinoïden zijn schadelijker voor onze bijen.**

De oplossing is erger dan de kwaal. Lees meer...

<http://www.vilt.be/reputatie-van-opvolger-neonicotinoiden-krijgt-een-dreun>

## **Van de bestuurstafel :**

>Herhaling : Onze vereniging wordt groter, ons ledenaantal stijgt.

**Toch**

merken we dat de vergaderingen niet altijd druk bezocht worden.

Wij vinden het spijtig dat jongeren moeilijk bereikbaar blijken omdat communiceren over de aanpak van onze bijen en ervaren imkers horen handig kan zijn.

Dat theorie of internet nooit opwegen tegen ervaring, is zeker juist als het om bijen gaat.

**> We starten nu met een proefproject.**

> We weten dat vele( jonge) imkers weinig tijd hebben. We willen hen de kans geven om snel en efficiënt met medeleden te communiceren. We starten met een **'whatsapp groep rosse bie'** voor jong en oud, met smartphone.

> Het bestuur kan berichten posten,

> leden kunnen informatie vragen.

>

> Wie interesse heeft, stuurt een bericht met de toelating om toe te voegen naar: 0486 324840.

>

Mieke

Door het afzeggen van de voordrachtgever van volgende week donderdag zal de voordracht " inwinteren " niet doorgaan.

Deze voordracht wordt vervangen en we gaan waswafelen en oude was terug ( her ) smelten met behulp van de stoomwassmelter.



**Gratis**

Voor de leden-knutselaars zullen er een 100-tal panelen multipex van 8 mm dikte en 43 op 122 cm verdeeld worden, die kunnen dienen als afdek- , voederplank, bevruchtungskastjes, .... of ander knutselwerk.

Te verdelen onder de aanwezige liefhebbers volgende vergadering TJ.



❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖  
*Niemand at in dit leven  
angeloos honingzeem,  
Niemand bracht uit deze tuin  
doornloze rozen mee.*

†❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖❖

*Shams al- Din Mohammed Hafiz ( 1325 – 1389 )*



02.07.2018

*Bekomen via het bijenforum.*

Lagere bijensterfte in Vlaanderen afgelopen winter



De voorbije winter bedroeg de bijensterfte in Vlaanderen gemiddeld 13 procent. Dat blijkt uit de eerste resultaten van de COLOSS-enquête, een enquête die werd afgenomen door een internationaal samenwerkingsplatform van wetenschappers bij 235 imkers, goed voor

2.083 bijenvolken. Oost-Vlaanderen kampte met de hoogste wintersterfte, ruim 23 procent.

Het sterftcijfer van 13 procent ligt een pak lager dan de 22,3 procent van vorig jaar en is ongeveer gelijk aan de sterfte in de winter van 2015-2016 (13,4%). "Het benadert de tien procent die we als natuurlijke uitval beschouwen. Wat hoopvol stemt en verdere analyse van de gegevens kan ons misschien leren welke groepen van imkers of welk 'soort' imker grotere bijensterftes kent. Dit kan dan weer lessen voor de imkerij opleveren", klinkt het bij het samenwerkingsplatform Honeybee Valley, dat in 2014 werd opgericht aan de Universiteit Gent.

De cijfers vormen slechts de eerste resultaten van de COLOSS-enquête. Ook in Wallonië en Brussel werd ze heel goed ingevuld, en later kan dan ook een analyse van de nationale data uitgevoerd worden. Dat zal gebeuren door Gilles San Martin van het Centre wallon de recherche agricole (CRA-W). Alle data worden daarnaast ook internationaal door het COLOSS-netwerk geanalyseerd. Het samenwerkingsplatform COLOSS (Prevention of honeybee COlonyLOSSes) heeft als doel de wintersterfte bij Europese imkers in kaart te brengen, de oorzaken ervan te onderzoeken en oplossingen aan te reiken.

Op dit ogenblik loopt ook een onderzoek waarvoor bij 50 imkers over heel Vlaanderen stalen worden genomen van bijen, stuifmeel en honing. De locaties zijn niet toevallig gekozen, maar gelinkt aan zeer hoge of juist zeer lage wintersterftes in het verleden. "Door de stressoren te bepalen in deze verschillende omgevingen kan hopelijk nog een extra stukje van de puzzel worden opgehelderd", klinkt het.



## **Ultrasnelle behandeling tegen wespengifallergie kan ziekenhuisopname vermijden**

*Plusmagazine.be Onlineredactie*

*01/08/18 om 11:01*

Jaarlijks sterven er in Europa zo'n 150 mensen aan een allergische reactie na een wesp- of bijensteek. Wie één keer een veralgemeende allergische reactie heeft gehad, kan een tweede voorkomen met behulp van immunotherapie. Het UZA is het enige centrum in Vlaanderen dat een 'ultrarush' schema aanbiedt, een behandeling waarbij de patiënt na drie uur al beschermd is.



De wespen zijn weer in ons land. Een steek van een wesp, bij of hommelmel is nooit fijn, maar het ongemakkelijke gevoel gaat meestal snel voorbij. Voor wie allergisch is voor het gif, zo'n 4% van de bevolking, kan een wespensteek echter levensbedreigend zijn.

'Is de huidreactie groter dan 10 centimeter en na 24 uur nog niet verdwenen, dan spreek je van een grote lokale reactie', zegt prof. Didier Ebo, adjunct diensthoofd immunologie, allergologie en reumatologie van het UZA. 'Zijn er binnen de 2 uur ook klachten op andere plaatsen van het lichaam, zoals jeuk, bultjes of zwelling, dan heb je te maken met een algemene allergische reactie. In het slechtste geval gaat die gepaard met een astma-aanval, zwelling in de keel of een plotse bloeddrukdaling.'

Indien je allergisch blijkt aan wespengif, is de kans dat je bij een volgende wespensteek opnieuw minstens even heftig reageert ruim 50% bij volwassenen en 30% bij kinderen.

'Enkel immunotherapie kan bescherming bieden en het risico van 50% kans reduceren naar 2%', zegt prof. Vito Sabato, stafid immunologie.

'Immunotherapie is heel effectief en kan het leven van een wespengifallergisch persoon redden.'

### **Nieuwe aanpak zorgt voor tijdswinst**

Op basis van de beschrijving van de patiënt en bijkomende tests gaat de arts eerst na voor welk gif de persoon in kwestie allergisch is en of hij in aanmerking komt voor immunotherapie. Patiënten die alleen een grote lokale steekreactie vertoonden, komen niet in aanmerking en moeten dus ook niet getest worden.

Voor de eigenlijke therapie, waarbij de patiënt inspuitingen met een sterk verdund gif krijgt, bestaan verschillende startschema's. Enerzijds is er de

traditionele startfase, waarbij het verschillende weken tot maanden kan duren alvorens de patiënt beschermd is. Anderzijds is er de zogenaamde 'semi-rush' methode die een opname in het ziekenhuis van minstens drie dagen vergt.

Het UZA biedt nu als enige centrum in Vlaanderen een 'ultra-rush' behandeling aan, waarbij de patiënt na een behandeling van 2,5 uur in het dagziekenhuis al beschermd is, zonder in te boeten op doeltreffendheid en veiligheid.

In geval van een allergie voor wespengif zijn patiënten na de behandeling voor 95 tot 99% beschermd. De kans op een allergische reactie bedraagt dus nog maar 1 à 2%. 'Treedt er toch nog een allergische reactie op, dan is die meestal een stuk milder', zegt prof. Ebo.

Vooraf allergische patiënten die een beroep uitoefenen waarbij ze een hoog risico lopen om in aanraking te komen met wespen, zoals landbouwers, tuinders of brandweerlui, zijn gebaat bij de snelle 'ultra rush' behandeling. 'Voor hen is het van groot belang om zo snel mogelijk beschermd te zijn, in hetzelfde seizoen', aldus prof. Sabato. 'Bovendien is de kortere behandeling goedkoper.'

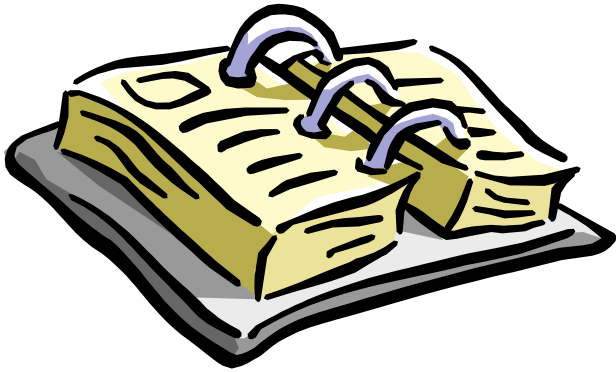


*Bij op sporkrnhout (bloemen en vruchten)*



# TE NOTEREN

---

**Tip:**

Om het niet te vergeten,

Noteer op uw kalender en /  
of agenda.

**Op donderdagag 13 september 2018 om 19,30 : ledenvergadering :**  
in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout

Door het afzeggen van de voordrachtgever van volgende ledenvergadering g zal de voordracht “ inwinteren ” niet doorgaan.

Deze voordracht wordt vervangen en gaan we waswafelen en oude was terug hersmelten met behulp van de stoomwassmelter. Er zijn 2 waswafel toestellen beschikbaar en de stoomwassmelter.

Breng uw oude was mee en een emmertje of plasticen zak om de gesmolten was te kunnen vervoeren.

Hebt u reeds gezuiverde was dan kan die gewafeld worden.

Hebt u nog een oude frietketel breng die dan ook mee omdat ik er maar 1 heb voor 2 waswafel-toestellen.

Zit u nog met vragen dan kunnen die donderdag besproken worden.

**Op donderdagag 11 oktober 2018 om 19,30 : ledenvergadering :**  
**Propolis en zijn toepassingen**

in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout



Europees Landbouwfonds  
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert  
in zijn platteland



datum	Activiteiten eind 2018 – begin 2019
Do. 13 sep	Ledenvergadering : Was smelten en wafelen.
Zo. 16 sep.	Nazomeren op stadsboerderij : De Rosse Bie ,doet mee !
Do. 11 okt	Ledenvergadering : Propolis en toepassingen
Di. 6 nov	Bestuursvergadering
Do. 8 nov	Statutaire vergadering
Vr. 14 dec 2018	<b>Teerfeest</b>
Do. 10 jan. 2019	Ledenvergadering
Di. 15 jan. 2019	Bestuursvergadering
Do. 14 feb. 2019	Ledenvergadering : Rizen op koolzaad
Di. 12 mrt. 2019	Bestuursvergadering
<b>Zo. 30 mrt.</b>	<b>Plantenruil en Bijenmarkt</b>
Do 11 apr.	Ledenvergadering : Koninginnenkweek

🐝🐝🐝🐝🐝🐝



*Honingbij op Diervilla lonicera*

# Bijengif helpt tegen eczeem

(*verschenen in wetenschappelijk tijdschrift EOS*)

Bij atopisch eczeem kunnen op lastige plekken jeuk, roodheid, blaasjes en andere ongemakken ontstaan. De belangrijkste component van bijen- en wespengif helpt de huid zichzelf te herstellen.

Honingbijen en wespen gebruiken een toxische stof – mellitine genaamd – om zichzelf te verdedigen. Aanvallers die worden gestoken raken verdoofd door het gif. Dezelfde stof zorgt voor de pijn en opzwellings na een bijen- of wespensteek. Maar mellitine kan ook een positief effect hebben op de (menselijke) huid, heeft een team van Zuid-Koreaanse wetenschappers (1 ) ontdekt. Bij testen op muizen en menselijke celculturen zagen ze dat de stof een stimulerend effect heeft op de immuuncellen in de huid. Ze lijkt namelijk de overgevoeligheid van de natuurlijke verdedigingscellen in te dijken, waardoor de kans op ontstekingen daalt en waardoor jeuk, roodheid, blaasjes en andere symptomen van eczeem minder snel voorkomen en zich ook minder hard manifesteren. Atopisch ( of constitutioneel eczeem ) is een aangeboren aandoening en wordt gerekend onder de immuunziekten, net als astma. De ziekte heeft wellicht verschillende genetische oorzaken. Tien jaar geleden konden wetenschappers een genetische mutatie identificeren die in West-Europa bij vijf procent van de bevolking voorkomt, en die ervoor zorgt dat er minder vocht wordt vastgehouden in de hoornlaag van de huid – wat de symptomen van eczeem verergert.

## ( 1 ) Zuid-Koreaanse wetenschappers

Kwan-Kyu Park, Catholic University of Daegu, Zuid Korea  
in British Journal of Pharmacology



*Honingbijen en anderen op Heptacodium miconioides*



*Het warme kaarslicht scheidt een gezellige sfeer*

## Was van onze bijen

Imkers hebben wat met kaarsen. Op elke tentoonstelling; bij elke manifestatie is er wel een stand te vinden waar kaarsen worden voorgesteld, versierd en verkocht. Vooral in deze tijd van het jaar zijn kaarsen erg in trek. De natte kilte houdt ons binnenshuis. Het weifelende licht van de kaarsvlam scheidt een sfeer van gemoedelijkheid en geborgenheid, huiselijke gezelligheid, voldoening ook, want die kaarsen zijn vervaardigd van de was van onze bijen. We hebben ze zelf gemaakt: gegoten, gerold en getonkt, samen met de kleinkinderen, tijdens de laatste vakantiedagen.

## Van in de Oudheid

Nu hebben kaarsen nog uitsluitend een decoratieve functie, maar eeuwenlang was de kaars het voornaamste en de bijenwaskaars het edelste en ook het duurste verlichtingsmiddel.

Waskaarsen zoals wij ze nu kennen, zijn waarschijnlijk in gebruik gekomen tijdens de eerste eeuw na Christus, precies in samenhang met de vroegste verspreiding van het christendom. De inzet van verlichtingsmateriaal voor de cultus, was noodzakelijk omdat de rituele bijeenkomsten meestal tijdens de nacht en in donkere ruimtes plaatsvonden. Dat was alleszins zo tijdens de jaren dat het christendom nog door de Romeinse keizers vervolgd werd en de eerste christenen hun toevlucht zochten in de catacomben.

Het is echter ook mogelijk dat men een reeds bestaand gebruik heeft overgenomen.



*Gerolde kaarsen zijn erg in trek*

Zo bezaten de Romeinse rechters tijdens de laatste jaren van de Republiek het voorrecht zich te doen voorafgaan door een dienaar met een kaars. Deze laatste droeg ook een vuurpot met zich mee, om de kaars te kunnen (her)ontsteken, zo dat nodig mocht zijn. De kooltjes in de vuurpot werden gloeiend gehouden door er af en toe mee te zwaaien. Dat zou dan weer de voorloper zijn geweest van het draagbaar wierookvat.

Tijdens het keizerrijk werd het kaarsprivilege uitsluitend voorbehouden aan de keizer of zijn beeltenis.

Op de vier hoeken van het plateau waarop het keizersbeeld stond opgesteld, plaatste men dan een brandende kaars.

## **Statussymbool**

Buiten de kerkelijke sfeer moet men wachten tot aan de XII<sup>e</sup> eeuw om het kaarsenverbruik beduidend te zien toenemen. Kaarsen als verlichtingsmateriaal zijn echter nooit populair geworden, want daar waren ze gewoon veel te duur voor. De gewone burgerman moest genoegen nemen met vetpot, olielamp en toorts.

Voor de sociale bovenlaag – zowel de wereldlijke als de kerkelijke – was dat enigszins anders. In hun leefomgeving werden heel wat waskaarsen verbruikt. Enerzijds waren zij statussymbool en daaraan werd toen – net zoals nu – veel geld besteed en anderzijds was het voor de wereldlijke en kerkelijke heren ook mogelijk om ruwe bijenwas of de geraffineerde waskaarsen als belasting of boete aan hun onderhorigen op te leggen.

Hoe de gegeerde bijenwas en de kostelijke waskaarsen zelfs als een vorm van bezoldiging of honorering konden fungeren, kan afgeleid worden uit de volgende gebruiken:

Aan het hof van de Franse Zonnekoning Lodewijk XIV, ( 1621-1715), mocht een waskaars nooit een tweede maal aangestoken worden. De verkoop van de kaarsstompen vormde een belangrijke bijverdienste van de hofdames. De inkomsten uit dit handeltje waren groter dan het honorarium of het “pensioen” dat hen als lid van de koninklijke hofhouding genadig werd toegekend.

Wie de kaars bij het avondgebed van de koning of de koningin had vastgehouden, mocht het resterende deel mee naar huis nemen.

Een vergelijkbare situatie bestond ook aan het hof van de Engelse koningen.

De Prins van Wales, de officiële kroonprins dus, had een kamerheer die uitsluitend belast was met de verzorging van het kaarslicht. Wanneer de prins dineerde, moest deze bediende erop toezien dat de prins voldoende werd bijgelicht. Als de prins zich nadien terugtrok in zijn privévertrekken, droeg men het kaarslicht voor hem uit. Het “ereloon” van deze beambte bestond uit: één handbreedte van de kaars die hij had vastgehouden.



*Kaarsenluster*

Bij een avondfeest aan het hof van Lodewijk XVI, in het paleis van Versailles, werd de beruchte grote spiegelzaal verlicht met drie rijen kroonluchters, plus tweeëndertig girandoles (= kandelaars met meerdere armen en afhangende pendeloques in kristal) van tien voet hoog, ieder met 150 waskaarsen in

zilveren houders gevat, opgesteld op acht met goudbrokaat beklede trappen.

Die in het publiek vertoonde verspilling als statussymbool van het vorstelijk absolutisme, was lang niet het uitsluitend privilege van de Franse koningen. Ook de Pruisische vorsten pakten graag uit. Tijdens een hoffeest in Dresden in 1799 “*illuminierten*” 14.000 waskaarsen het vorstelijk galadiner. Aan het Berlijnse hof was het verbruik aan waskaarsen zo groot, dat een jaarlijkse fraude van 6.000 talers pas na jaren – en dan nog maar bij toeval – ontdekt werd.

## Begrafenisritueel

Begrafenissen waren een uitstekende gelegenheid om het volk d.m.v. een overvloed van kaarslicht de macht en de rijkdom van de overleden kerkelijke en wereldlijke machthebbers in te prenten. Zo werden bij de opbaring van paus Sixtus IV, in 1483, dagelijks 1.080 waskaarsen verbrand en dit gedurende acht opeenvolgende dagen.



Bij de dood van Anne, de echtgenote van koning Lodewijk XII van Frankrijk, in 1514, werden in de rouwkapel 2.000 waskaarsen aangestoken. Op de weg naar St-Denis in Reims, brandden 1.300 wastoortsen en in de kathedraal van Notre-Dame-de-Paris werden 3.800 waskaarsen ontstoken plus nog eens hetzelfde aantal in de kathedraal van Nantes, waar het hart van de overledene werd bijgezet.

Natuurlijk werd de hoge adel nageaapt door de lagere

baronnen en die op hun beurt weer door de burgerij. Tot ver in de vijftiger jaren van de vorige eeuw, kon men de katafalk tijdens de begrafenisplechtigheid laten bijlichten door vier, zes, twaalf, vierentwintig of achtenveertig kaarsen, al naar gelang de devotie en de financiële draagkracht van de overledene en zijn nabestaanden.

## Keizerlijke bemoeizucht

Keizer Jozef II van Oostenrijk, die ook over onze gewesten regeerde van 1780 tot 1790, heeft zich duchtig bemoeid met kerkelijke aangelegenheden en, o.a. ook, met het aantal kaarsen dat bij de kerkdiensten mocht ontstoken worden. Die bemoeizucht werd hem niet in dank afgenomen; het leverde hem de spotnaam op van: “*keizerkoster*”! Zo vaardigde hij op 14 mei 1782 een ordonnantie uit die: “*....alle bovenmatige opschik, pronk en verlichting bij heiligenbeelden zowel in kerken en kapellen, als de in privéhuizen ontstoken verlichting....*” afschafte en verbood.

Voorts stipuleerde hij dat de misvieringen nog enkel mochten doorgaan aan het hoofdaltaar. Daarmee beoogde hij dat de kaarsverlichting aan de zijaltaren en wasverbruik in het algemeen, drastisch zou ingekrompen worden.

Zelfs de oude vrouwtjes die op de trappen van de kerken kaarsen en kaarsstompen verkochten aan de devote kerkgangers, konden in de keizerlijke ogen geen genade vinden. Het werd hun bij ordonnantie van 20 november 1787 verboden hun activiteiten op de trappen van de kerk nog verder uit te oefenen

Nu kunnen de schaarse kerkgangers die een kaarsje of een waslichtje willen offeren, dat zelf nemen en ontsteken. Daarbij wordt van hen verwacht dat ze het verschuldigde bedrag in de daartoe bestemde offerblok deponeren, wat – zo zuchtte onze laatste dorpspastoor – wel eens “vergeten” wordt

### **De aarzelende vlam...**

Kaarsen en religieuze symboliek, romantische bekoring, aparte esthetiek, sentimentele nostalgie of triviale bruikbaarheid: het zijn zoveel verschillende aspecten van een vertrouwd gebruiksvoorwerp dat men haast in alle gezinnen kan aantreffen voor het geval dat de gesofisticeerde verlichtingsapparatuur het laat afweten. De Canadese trucker is bij wettelijke verordening verplicht in zijn wagen drie kaarsen te hebben, voor het geval dat hij in blizzard-sneeuwstorm zou komen vast te zitten. Immers, een brandende kaars warmt de cabine voldoende op om de bestuurder gedurende uren voor een sluipende bevroeringsdood te vrijwaren, nadat de brandstof voor zijn chauffette is opgebruikt.

Misschien kan de aarzelende vlam van onze bijenwaskaars ook in ons hart de weldadige warmte verspreiden van vrede en tevredenheid en slaagt zij erin om de ijzige kilte van naijver en zelfzucht uit ons gemoed en uit onze omgeving te verdrijven.

